

**EXPERTISECENTRUM
NEDERLANDS**

De rol van taal bij het bouwen van kennis

Marian Bruggink
16 april 2015

**EXPERTISECENTRUM
NEDERLANDS**

Wat doet het Expertisecentrum Nederlands

- *Onderzoek* (van fundamenteel tot praktijkonderzoek)
- *Ontwikkeling* (van praktische oplossingen)
- *Ondersteuning* (van onderwijspraktijk)

Het Expertisecentrum Nederlands weet hoe taalonderwijs werkt!

**EXPERTISECENTRUM
NEDERLANDS**

Inhoud workshop

- W&T onderwijs versus taalonderwijs
- Inhoudelijke didactiek (OOL)
- Taalvaardigheid stimuleren

**EXPERTISECENTRUM
NEDERLANDS**

Een goed huwelijk

interactief taalgericht vakonderwijs

**EXPERTISECENTRUM
NEDERLANDS**

Wat maakt de combi succesvol?

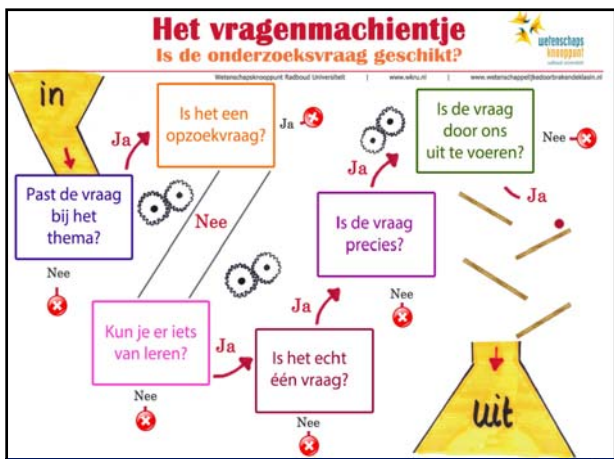
- Betekenisvolle context en eigen ervaringen
- Kwaliteit van de input
- Kwaliteit van de output
- Interactie

(Van Schooten & Emmelot, 2004)

**EXPERTISECENTRUM
NEDERLANDS**

Didactiek van OOL

Onderzoekend leren	Ontwerpend leren
Confrontatie	Probleem constateren
Verkennen	Verkennen
Opzetten experiment	Ontwerpvoorstel maken
Uitvoeren experiment	Uitvoeren
Concluderen	Testen en evalueren
Presenteren	Presenteren
Verdieping	Verdiepen

Thema: Eten en drinken			
Vragen	Komt de vraag door het machientje?	Als de vraag blijft steken: bij welk deel van het machientje?	Fas de vraag aan, zodat hij wel door het machientje heen komt.
1. Wie heeft Cola uitgevonden?	Nee	Is een opzoekvraag	Hoe lang duurt het voordat een spijker in cola is opgelost?
2. Welke vrucht bederft het snelst: een kiwi of een appel en welke van deze twee vinden ouders van leerlingen van onze school het lekkerst?	Nee	Dit zijn twee vragen.	Welke vrucht bederft het snelst: een kiwi of een appel?
3. Wat vinden leraren op onze school zoeter: citroen of banaan?	Nee	Dit weet je al: kun je niets van leren	Wat vinden leraren op onze school zoeter: peer of banaan?
4. Proeven kinderen uit groep 7 van basisschool De Klimop in Nijmegen het verschil tussen yoghurt en vla als ze hun neus dichthouden?	Ja	Dit is een goede vraag!	
5. Op welke muziek remmen de kinderen uit groep 5 van basisschool de Raket uit Nijmegen het snelst: opera-, rock- of popmuziek?	Nee	Past niet bij het onderwerp.	Welke chips vinden kinderen in groep 5 van basisschool de Raket uit Nijmegen het lekkerst: naturel of paprika?
6. Smaakt een appel zoeter op de maand dan op aarde?	Nee	Dit is niet door ons uitvoerbaar.	Smaakt een appel zoeter in het donker dan in het licht?
7. Wat gebeurt er als je groente een maand buiten de koelkast neerlegt?	Nee	Dit is niet precies genoeg. Welke groente?	Wat gebeurt er met een tomaat als je deze een maand buiten de koelkast neerlegt?

en EXPERTISECENTRUM NEDERLANDS

Taal

stimuleren van taal- en denkontwikkeling

actieve deelname aan gesprekken

lezen om te leren

woordenschat en begripsontwikkeling

Radboud Universiteit Nijmegen

en EXPERTISECENTRUM NEDERLANDS

Leerdoelen in twee smaken:

[Voorbeeld](#)

Taaldoelen en vakdoelen:

kennis, vaardigheden en attitudes

Radboud Universiteit Nijmegen

en EXPERTISECENTRUM NEDERLANDS

Kennisconstructie en de rol van taal

- Complexe cognitieve taalfuncties en hogere orde denkvaardigheden stimuleren kennisconstructie

Radboud Universiteit Nijmegen

en EXPERTISECENTRUM

Denkvaardigheden

Radboud Universiteit Nijmegen

en EXPERTISECENTRUM NEDERLANDS

Kennisconstructie stimuleren

Cognitieve taalfuncties prikkelen:

rapporteren
 – benoemen/labelen, beschrijven, vergelijken

redeneren
 – ordenen in de tijd, concluderen, middel-doel relatie, oorzaak-gevolg relatie, probleem oplossen

projecteren
 – verplaatsen in gedachten en gevoelens van een ander

Katholieke Universiteit Nijmegen

en EXPERTISECENTRUM NEDERLANDS

Geen Vragen – Goede Vragen!

twee vuistregels bij interactievaardigheden van de leerkracht:

1. schep ruimte i.p.v. doorlopend vragenvuur
2. gebruik vragen die invulling door leerlingen toelaten

Katholieke Universiteit Nijmegen

en EXPERTISECENTRUM NEDERLANDS

Hoe dan?

Interactievaardigheden inzetten!

- Handelingen verwoorden
- Parafaseren of herverwoorden
- Beurt beschermen
- Gevarieerd vragen stellen
- Ruimte scheppen
- Prikkelende beweringen doen
- Beurt doorspelen
- De kijk van het kind accepteren
- Ingaan op de inhoud
- Betekenisonderhandeling

Katholieke Universiteit Nijmegen

en EXPERTISECENTRUM NEDERLANDS

De kracht van grafische modellen

Verbale en nonverbale representatie versterken elkaar, wat de opslag in het geheugen bevordert

Katholieke Universiteit Nijmegen

en EXPERTISECENTRUM NEDERLANDS

Woordenschatverwerving

Katholieke Universiteit Nijmegen

Katholieke Universiteit Nijmegen

en EXPERTISECENTRUM NEDERLANDS

VOGELS					
	Uiterlijk	Voedsel	Nest	Trek- vogel?	Overige feiten
Reiger					
Koolmees					
Eend					
Gans					

en EXPERTISECENTRUM NEDERLANDS

- Schema oorzaken en gevolgen

```

    graph LR
      OORZAAK --> GEVOLG1[GEVOLG]
      OORZAAK --> GEVOLG2[GEVOLG]
  
```

- Schema problemen en oplossingen

```

    graph LR
      PROBLEEM --> OPLOSSING
  
```

- Schema volgorden

```

    graph LR
      1 --> 2 --> 3 --> 4 --> 5
  
```

en EXPERTISECENTRUM NEDERLANDS

Je collega's informeren en inspireren?

www.samenonderzoeken.nl

en EXPERTISECENTRUM NEDERLANDS

Hartelijk dank voor uw aandacht!

Neem een ansichtkaart mee

M.buggink@expertisecentrumnederlands.nl